

Rolnummer 6652
Arrest nr. 151/2017 van 21 december 2017

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 9, 18 en 27 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 23 december 2016 houdende wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat betreft de radio-omroeporganisaties, ingesteld door de vzw « Radio Activity » en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van het beroep en rechtspleging

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 26 april 2017 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 27 april 2017, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 9, 18 en 27 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 23 december 2016 houdende wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat betreft de radio-omroeporganisaties (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 3 februari 2017) door de vzw « Radio Activity », de vzw « Antwerpse Havenradio », de vzw « Rupel Radio », de vzw « Radio Totaal », de vzw « Eén Twee », de vzw « Horizon », de vzw « Radio Klein-Brabant », de vzw « Radio Ter Elst », de vzw « Kiliaan », de vzw « Centrum Radio Mechelen », de vzw « Carina », de vzw « Via Media », de vzw « Spectra », de vzw « Power », de vzw « Radio 2440 », de vzw « NetelandFM », de vzw « Lokale omroep Kempen media », de vzw « Trendy Media », de bvba « Limago », de vzw « Radio Sint-Job », de vzw « Radio Contact », de vzw « Radio Pink Panther », de vzw « Niet-Openbare Radio Contact », de vzw « Enjoy FM », de vzw « Radio M.T.R. », de vzw « Vrije Radio Lombeek », de vzw « Moetoen », de vzw « Madera », de vzw « Radio Atlantis », de vzw « Radio Palermo », de vzw « Radiomakers », de vzw « Radio Venus », de vzw « Scoplia », de vzw « Calipso », de vzw « Rebecca », de vzw « V.R. Meerdaal », de vzw « Faboer », de vzw « Gelora », de vzw « Radio Punch », de vzw « West Point », de vzw « Radio 2000 », de vzw « Radio radio », de vzw « Radio Systeem », de vzw « Formule 1 », de vzw « Radio Baccara », de vzw « Vrije Radio Hechtel », de vzw « Radio Azzurra », de vzw « Radio Bocholt Speedway », de vzw « Radio 2000 », de vzw « Radio Veronika Anders Maaseik », de vzw « FM 106 », de vzw « Arcan Radio », de vzw « Vrije Zender Radio 2000 », de vzw « Radio Tongeren Lokaal », de vzw « Radio Tongeren », de vzw « Radio Zuid Limburg », de vzw « Clubfm Aalst », de vzw « Radio Del Sol », de vzw « V.R.S. », de vzw « Orlando », de vzw « Radio Apollo », de vzw « Liberty », de vzw « Vrije Radio Neutraal », de vzw « VERO », de vzw « Radio Internationaal », de vzw « Saturnus », de vzw « Logic FM », de vzw « Club fm », de vzw « Vrije Lokale Radio Canteclaeir Deinze », de vzw « Lokale Radio Artevelde », de vzw « Lokale Radio K.O.L.M. », de vzw « Nieuwsradio Gent FM », de vzw « Niet openbare radio Caroline Gent », de vzw « Superstar », de vzw « Radio Meetjesland », de vzw « Radio You », de vzw « USAM », de vzw « Lokale Radio Impuls », de vzw « Radio Tris », de vzw « Radio Free », de vzw « Radio Hermes », de vzw « Radio Popcorn », de vzw « Digitaal », de vzw « Radio Delmare », de vzw « Horizon », de vzw « Lorasin », de vzw « Stadsomroep Brugge », de vzw « VINYL », de vzw « Magic FM », de vzw « Brugge Music », de vzw « Polderradio », de vzw « Radio West », de vzw « Vrie », de vzw « Stadsradio Metropols », de vzw « Intercity », de vzw « Kuurnse Lokale Omroep », de vzw « Lokale Radio Trend », de vzw « Radio Activity », de vzw « Radio Noordzee », de vzw « Hit-Kabel », de vzw « Vrije Radio Omroep », de vzw « Radio Sympathiek », de vzw « Fiasco », de vzw « Westhoek Radio », de vzw « Kanaal K », de vzw « Puur Trendy Omroeporganisatie », de vzw « Vrije Lokale Radiozender Groot-Peer Holiday », de vzw « Radio Liefkenshoek », de vzw « ZinFM » en de vzw « Lokale Radio Gompel », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. B. Van Den Brande en Mr. T. Nuyens, advocaten bij de balie te Brussel.

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderden de verzoekende partijen eveneens de schorsing van dezelfde decreetsbepalingen. Bij het arrest nr. 100/2017 van 19 juli 2017, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 28 november 2017, heeft het Hof de vordering tot schorsing verworpen.

Memories en memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- de nv « Medialaan », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Roets en Mr. S. Sottiaux, advocaten bij de balie te Antwerpen;

- de nv « Topradio », de bvba « Topradio Brugge », de vzw « Radio Gemini », de vzw « Alfa Noord », de vzw « Helemaal Hasselt », de vzw « Kustradio », de vzw « Topradio Waasland » en de vzw « Radio S.I.S Gent », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. C. Lesaffer, advocaat bij de balie te Antwerpen;

- de vzw « FM Goud », de vzw « Omega », de vzw « Studio Mi Amigo » en de vzw « VRH », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. C. Lesaffer;

- de Vlaamse Regering, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. B. Martel en Mr. T. Moonen, advocaten bij de balie te Brussel.

De verzoekende partijen hebben een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 26 september 2017 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers A. Alen en J.-P. Moerman te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 18 oktober 2017 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Bij op 12 oktober 2017 ter post aangetekende brief hebben de nv « Topradio », de bvba « Topradio Brugge », de vzw « Radio Gemini », de vzw « Alfa Noord », de vzw « Helemaal Hasselt », de vzw « Kustradio », de vzw « Topradio Waasland » en de vzw « Radio S.I.S Gent » aan het Hof laten weten dat ze afstand doen van hun tussenkomst.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 18 oktober 2017 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.1.1. Volgens de nv « Medialaan » doet zij blijken van het rechtens vereiste belang om een memorie van tussenkomst in te dienen, aangezien zij eigenaar en exploitant is van twee landelijke commerciële radio-omroeporganisaties. Zij heeft miljoenen euro's geïnvesteerd om te voldoen aan de diverse erkenningsvoorwaarden voor landelijke radio-omroeporganisaties en zij heeft meer dan zestig vaste personeelsleden die zich uitsluitend met landelijke radio bezighouden. De jaarlijkse omzet van de radioactiviteiten bedraagt enkele tientallen miljoenen euro's. Zij is momenteel de overschakeling naar digitale

uitzendingen via DAB+ volop aan het voorbereiden. Bijgevolg beschikt zij over het rechtens vereiste belang om in het onderhavige beroep tussen te komen en de grondwettigheid van artikel 27 van het bestreden decreet te bepleiten, aangezien die bepaling de erkenningen en de zendvergunningen van de landelijke radio-omroeporganisaties verlengt tot 31 december 2021.

A.1.2. Volgens de nv « Medialaan » zijn de verzoekende partijen overigens geen 110 afzonderlijke lokale radio-omroeporganisaties, maar veeleer 4 ketenradio's die wel met lokale frequenties werken, maar slechts een beperkte lokale of regionale binding hebben. Zij tonen hun hoedanigheid als lid van een samenwerkingsverband evenwel niet aan in het verzoekschrift of in een bijgevoegd stuk. In elk geval kunnen zij als vzw's niet failliet gaan, zoals zij zelf beweren. Gelet op de afwezigheid van enig bewijs van hoedanigheid en belang, dient het beroep tot vernietiging als onontvankelijk te worden afgewezen.

A.1.3. De vzw « FM Goud » en anderen zijn van oordeel dat zij doen blijken van het rechtens vereiste belang om tussen te komen in het onderhavige beroep, omdat zij kleinschalige lokale radiozenders zijn die geen deel uitmaken van samenwerkingsverbanden. Zij hebben tijdig een aanvraag ingediend om voor de erkenningsperiode van 1 januari 2018 tot 31 december 2021 te worden erkend als lokale radio-omroeporganisaties, en voeren aan dat een vernietiging van de bestreden bepalingen voor rechtsonzekerheid zou zorgen in het kader van die erkenningsprocedure.

A.1.4. Volgens de vzw « FM Goud » en anderen beschikken de verzoekende partijen niet over het rechtens vereiste belang bij het onderhavige beroep, gelet op de overgangsmaatregel in artikel 30 van het bestreden decreet, dat bepaalt dat de huidige samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties kunnen blijven bestaan tot wanneer hun huidige erkenningen verstrijken, met andere woorden tot 31 december 2017. Het is voor geen enkele radio-omroeporganisatie, en dus ook niet voor de verzoekende partijen, zeker of zij een nieuwe zendvergunning zullen krijgen, voor zover zij die al tijdig zouden hebben aangevraagd. Die onzekerheid vloeit evenwel niet voort uit het bestreden decreet, maar uit het inherent tijdelijke karakter van zendvergunningen.

A.1.5. Volgens de Vlaamse Regering is het onderhavige beroep onontvankelijk in zoverre de verzoekende partijen de schending aanvoeren van het rechtszekerheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel, op zichzelf genomen, aangezien het Hof niet bevoegd is om rechtstreeks aan die beginselen te toetsen.

Daarnaast zou het beroep gedeeltelijk onontvankelijk moeten worden verklaard bij gebrek aan uiteenzetting van de middelen. De Vlaamse Regering ziet niet in hoe artikel 17 van de Grondwet, dat betrekking heeft op de algemene verbeurdverklaring van de goederen, geschonden zou kunnen zijn. Meer algemeen zouden de verzoekende partijen onvoldoende uiteenzetten waarom de bestreden bepalingen een schending van de aangevoerde referentienormen zouden uitmaken.

Tot slot stelt de Vlaamse Regering vast dat de verzoekende partijen kritiek hebben op het niet bestreden artikel 7 van het decreet van 23 december 2016, in zoverre zij aanvoeren dat het niet ondenkbeeldig is dat in de toekomst ook de lokale radio-omroeporganisaties verplicht zouden worden om naar digitale radio-uitzendingen over te stappen. De Vlaamse Regering ziet echter niet in hoe die louter hypothetische kritiek de middelen zou kunnen ondersteunen.

Ten aanzien van het eerste middel

A.2.1. In hun eerste middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 9 van het decreet van 23 december 2016 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat het aan de lokale radio-omroeporganisaties het verbod oplegt om nog samenwerkingsverbanden aan te gaan, terwijl de regionale en de landelijke radio-omroeporganisaties onverkort mogen blijven samenwerken. Aldus zou een groot aantal bedrijven plots de activiteiten moeten staken, aangezien tal van lokale radio-omroeporganisaties die plots de schaalvoordelen van hun samenwerkingsverband verliezen, economisch niet meer levensvatbaar zouden zijn.

A.2.2. De verzoekende partijen zetten uiteen dat de samenwerkingsverbanden tussen lokale radio-omroeporganisaties al bestaan sinds de jaren '80 en dus een langere geschiedenis hebben dan de samenwerkingsverbanden tussen regionale radio-omroeporganisaties, die pas toegelaten zijn sinds het decreet van 2 februari 2007 houdende wijziging van sommige bepalingen van titel III en titel IV van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie. Vóór de wijziging ervan bij het bestreden decreet stond het decreet

van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie (hierna : het Mediadecreet) overigens uitdrukkelijk de samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties toe, voor zover zij niet meer dan 60 frequenties bezaten.

De samenwerkingsverbanden van regionale radio-omroeporganisaties, de samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties en de commerciële landelijke radio-omroeporganisaties zijn *de facto* concurrenten en bevinden zich dus in een vergelijkbare economische en commerciële situatie. Zij dekken immers hetzelfde grondgebied en proberen dezelfde luisteraars te bereiken en dezelfde adverteerders te werven. Het enige verschil is dat de commerciële landelijke radio-omroeporganisaties één licentie hebben, terwijl de samenwerkingsverbanden van regionale radio-omroeporganisaties vijf licenties nodig hebben om hetzelfde grondgebied te dekken en de samenwerkingsverbanden van de lokale radio-omroeporganisaties daartoe tientallen licenties dienen te combineren. In het digitale tijdperk is het verschil tussen landelijke, regionale en lokale radio-omroeporganisaties overigens nog kleiner dan vroeger, aangezien via digitale zendtechnieken elke radiozender over het ganse land kan uitzenden. In die zin valt volgens de verzoekende partijen niet in te zien waarom de regionale radio-omroeporganisaties onverkort mogen blijven samenwerken en zelfs een automatische verlenging van hun zendvergunning krijgen, terwijl de samenwerking tussen lokale radio-omroeporganisaties aan banden wordt gelegd.

A.2.3. De parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet biedt volgens de verzoekende partijen geen objectieve verantwoording voor dat onderscheid. In elk geval bieden de vier licenties voor netwerkradio's geen alternatief voor de huidige structuren van de lokale radio-omroeporganisaties, omdat zij, om in aanmerking te komen voor de licenties, aanzienlijk moeten afslanken. In afwachting van de toekenning van die licenties dienen zij overigens hun adverteerders te overtuigen om geduld te hebben, ongeacht de onzekerheid omtrent hun voortbestaan. *De facto* zullen de meeste lokale radio-omroeporganisaties de boeken moeten neerleggen, hetgeen een verarming van het radiolandschap als gevolg heeft.

A.2.4. De bestreden maatregel zou volgens de verzoekende partijen niet evenredig zijn met de nagestreefde doelstelling, aangezien hij als gevolg zou hebben dat alle investeringen in de samenwerkingsverbanden definitief verloren gaan. Bovendien wordt het voor de lokale radio-omroeporganisaties, die zich thans moeten concentreren op de gevolgen van het wegvallen van de voor hen vertrouwde structuren, onmogelijk gemaakt om de uitschakeling van de FM-band voor te bereiden en de overstap naar de digitale zendtechniek DAB+ te maken.

A.2.5. Indien de bestreden maatregel zou beogen om de band tussen de lokale radio-omroeporganisaties en de lokale gemeenschap te versterken, kan die doelstelling volgens de verzoekende partijen op minder ingrijpende wijze worden gerealiseerd, bijvoorbeeld door de lokale radio-omroeporganisaties te verplichten om dagelijks een aantal lokale nieuwsbulletins uit te zenden of om een bepaald aantal programma's te richten op de lokale gemeenschap.

A.2.6. Volgens de verzoekende partijen is de bestreden bepaling bovendien niet bestaanbaar met het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel. De lokale radio-omroeporganisaties en hun samenwerkingsverbanden hebben zich immers decennialang gericht op de voor hen vertrouwde structuren, maar worden als gevolg van de bestreden bepaling gedwongen om die samenwerking abrupt stop te zetten, waardoor alle bestaande investeringen teloorgaan. De beginselen van duurzaamheid en van rechtszekerheid zouden volgens de verzoekende partijen inhouden dat de burger erop mag vertrouwen dat de wetgeving niet abrupt of lichtzinnig wordt gewijzigd. Van een dergelijke situatie is *in casu* sprake, aangezien de samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties vóór de inwerkingtreding van het bestreden decreet uitdrukkelijk werden toegelaten, indien zij niet meer dan zestig frequenties bundelden.

A.3.1. Volgens de vzw « FM Goud » en anderen bestaat het aangevoerde verschil in behandeling niet, aangezien het verbod om identieke radioprogramma's uit te zenden, van toepassing is op alle lokale, regionale en landelijke radio-omroeporganisaties, die dus gelijk worden behandeld.

Daarnaast gaat het middel uit van de verkeerde veronderstelling dat een samenwerkingsverband van lokale radio-omroeporganisaties een landelijke dekking zou mogen hebben. In die zin vallen de samenwerkingsverbanden niet op nuttige wijze te vergelijken met de landelijke radio-omroeporganisaties. In hun memorie van wederantwoord voeren de vzw « FM Goud » en anderen aan dat de lokale radio-omroeporganisaties zichzelf niet op nuttige wijze kunnen vergelijken met de regionale radio-omroeporganisaties, aangezien die laatsten zich op grond van de uitdrukkelijke toelating die artikel 143, tweede lid, van het Mediadecreet hun gaf, hebben verenigd tot een landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege. Thans bestaan er bijgevolg geen regionale radio-omroeporganisaties meer.

A.3.2. De bestreden bepaling streeft volgens de vzw « FM Goud » en anderen een legitieme doelstelling na, namelijk het onmogelijk maken van de ketenvorming van lokale radio-omroeporganisaties, die aanleiding geeft tot een verschraling van het aanbod. Het verbod op ketenvorming beoogt het opwaarderen van de werkelijk lokale radio-omroeporganisaties en het waarborgen van hun levensvatbaarheid.

A.3.3. De huidige samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties worden volgens de vzw « FM Goud » en anderen overigens niet volledig van de markt gebannen. De artikelen 13 tot 16 van het bestreden decreet creëren immers een vierde categorie van particuliere radio-omroeporganisaties, de netwerkradio-omroeporganisaties. De samenwerkingsverbanden kunnen streven naar één van de vier erkenningen als netwerkradio-omroeporganisatie, die beoogt hun doorgroei naar het landelijke niveau te bevorderen met het oog op de voorziene uitschakeling van de FM-band en de overstap naar uitzendingen via de digitale zendtechniek DAB+. Gelet op dat alternatief heeft de bestreden bepaling geen onevenredige gevolgen.

A.4.1. De Vlaamse Regering zet uiteen dat de bestreden bepaling niet met onmiddellijke ingang van toepassing wordt, maar dat de inwerkingtreding ervan samenvalt met het einde van de huidige zendvergunningen. Het was de bedoeling van de Vlaamse Regering om de wijzigingen in de samenwerking tussen de lokale radio-omroeporganisaties te laten ingaan op het ogenblik dat de nieuwe periode van erkenning en zendvergunning voor de lokale radio-omroeporganisaties ingaat.

A.4.2. De lokale radio-omroeporganisaties kunnen zichzelf volgens de Vlaamse Regering niet nuttig vergelijken met de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties, aangezien die drie categorieën van radio-omroeporganisaties elk een specifieke decretale finaliteit hebben.

Overigens bestaat het verschil in behandeling dat door de verzoekende partijen wordt aangevoerd, niet. Het verbod om identieke radioprogramma's uit te zenden, zoals opgenomen in het nieuwe artikel 134/1 van het Mediadecreet, geldt immers voor alle omroepen, ongeacht of zij een landelijk, een regionaal of een lokaal karakter hebben. Het geldt zelfs voor de nieuwe categorie van de netwerkradio's.

In haar memorie van wederantwoord beklemtoont de Vlaamse Regering dat de lokale radio-omroeporganisaties niet nuttig kunnen worden vergeleken met de regionale radio-omroeporganisaties, aangezien die laatsten niet langer bestaan. Met toepassing van artikel 143, tweede lid, van het Mediadecreet zijn de vijf regionale radio-omroeporganisaties sinds 2012 immers een landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege geworden.

A.4.3. De Vlaamse Regering ziet overigens niet in wat er onredelijk is aan het verbod voor lokale radio-omroeporganisaties om identieke programma's uit te zenden. Van lokale radio-omroeporganisaties mag immers worden verwacht dat zij zich van elkaar onderscheiden, aangezien zij zichzelf zouden denatureren indien zij zulks wel zouden doen, gelet op hun finaliteit om in de eerste plaats het toegewezen verzorgingsgebied te bedienen. Het is niet de bedoeling dat elke lokale radio-omroeporganisatie zich tot de ganse Vlaamse Gemeenschap kan richten.

A.4.4. De bestreden bepaling is volgens de Vlaamse Regering redelijkerwijze verantwoord, aangezien de vrijheid van vereniging geen absoluut recht is en dus aan beperkingen kan worden onderworpen. De ketenvorming van lokale radio-omroeporganisaties leidt tot een verschraling van het radioaanbod, aangezien de ketens vooral een commercieel interessant publiek willen bereiken, waardoor het brengen van specialistische programma's niet langer interessant is. De bestreden bepaling beoogt de werkelijk lokale radio's op te waarderen door het misbruik van de lokale frequenties om landelijke uitzendingen te verzorgen, aan banden te leggen. Het uitzenden van identieke radioprogramma's is immers het symptoom bij uitstek van de « eenheidsworst » en een ontkenning van de nagestreefde lokale diversiteit.

A.4.5. Dat het om een redelijke maatregel gaat, wordt volgens de Vlaamse Regering aangetoond doordat het bestreden decreet een aangepaste structuur heeft ontwikkeld voor de ketens, namelijk de netwerkradio's. Zij zijn gesitueerd tussen de landelijke en de lokale radio-omroeporganisaties en kunnen beschikken over een pakket van frequenties dat hun toelaat een identiek omroepprogramma te verspreiden, met uitzondering van ontkoppelde reclame. Aldus wordt vermeden dat de lokale frequenties nog worden misbruikt voor landelijke uitzendingen en wordt aan degenen die momenteel een dergelijk gebruik van de lokale frequenties maken, een valabel alternatief aangeboden. Dat die nieuwe mogelijkheid niet helemaal samenvalt met de aspiraties van de verzoekende partijen, is logisch, aangezien de huidige situatie die door de verzoekende partijen is gecreëerd,

precies diegene is die de decreetgever niet heeft willen bestendigen. De verzoekende partijen tonen met hun kritiek veeleer aan dat de aanpak van de lokale samenwerkingsverbanden is ontspoord.

In haar memorie van wederantwoord voert de Vlaamse Regering aan dat het bestaan van mogelijke alternatieven om de door de decreetgever nagestreefde doelstellingen te bereiken, niet impliceert dat de door de decreetgever gemaakte keuze onevenredige gevolgen heeft. De door de verzoekende partijen aangehaalde alternatieven zouden overigens niet volstaan om de nagestreefde doelstelling in dezelfde mate te bereiken. De Vlaamse Regering wijst overigens erop dat het Hof in zijn arrest nr. 100/2017 eveneens heeft vastgesteld dat de ketenvorming van lokale radio-omroeporganisaties als gevolg heeft dat de lokale radiofrequenties worden gebruikt om *de facto* radio-uitzendingen met een landelijke dekking te realiseren.

A.4.6. Volgens de Vlaamse Regering is het overigens onjuist te beweren dat de lokale samenwerkingsverbanden in het verleden uitdrukkelijk werden aangemoedigd door de Vlaamse overheid. De samenwerkingsverbanden werden toegelaten, voor zover zij niet meer dan 60 lokale radio-omroeporganisaties omvatten. Maar die samenwerkingsverbanden werden zelf niet officieel erkend en er werden nooit rechten aan toegekend. De decretale regeling van de samenwerkingsverbanden had overigens niet op het oog om tot meer samenwerking te komen, maar veeleer om de organisch gegroeide samenwerkingsverbanden te beperken. De decreetgever was er immers voor bevreesd dat een te verregaande samenwerking ertoe zou leiden dat de lokale radio zijn eigenheid en onafhankelijkheid zou verliezen. De verzoekende partijen hadden bijgevolg al langer kunnen weten dat de huidige samenwerkingsvorm waarbij de samenwerkingsverbanden een programma maken dat door tientallen lokale radiozenders wordt uitgezonden, niet strookte met de bedoelingen van de decreetgever.

A.4.7. Voorts is het volgens de Vlaamse Regering onjuist te beweren dat de lokale radio-omroeporganisaties als gevolg van de bestreden bepaling niet langer kunnen samenwerken op het vlak van reclamewerving. De parlementaire voorbereiding bij het bestreden decreet maakt duidelijk dat die vorm van samenwerking geenszins aan banden wordt gelegd.

Ten aanzien van het tweede middel

A.5. In hun tweede middel voeren de verzoekende partijen aan dat artikel 9 van het bestreden decreet van 23 december 2016 artikel 27 van de Grondwet schendt, doordat het de lokale radio-omroeporganisaties ertoe verplicht hun bestaande samenwerkingsverbanden te ontbinden.

Die samenwerkingsverbanden hebben als doel de lokale radio-omroeporganisaties te ondersteunen door gezamenlijke radioprogramma's te maken. Daardoor kon een groot luisterpubliek worden bereikt en konden op efficiëntere wijze reclame-inkomsten worden gegenereerd. Het Mediadecreet liet de lokale radio-omroeporganisaties niet toe te fusioneren, maar liet hun wel toe zich te verenigen en samen naar buiten te treden. Die mogelijkheid wordt door de bestreden bepaling abrupt afgeschaft. Uit de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet blijkt overigens dat de afschaffing van de bestaande ketenvorming van lokale radio's de uitdrukkelijke doelstelling van de decreetgever is.

A.6. Volgens de vzw « FM Goud » en anderen tonen de verzoekende partijen niet aan hoe de bestreden bepaling een schending van artikel 27 van de Grondwet kan inhouden, aangezien die bepaling geen impact heeft op de vrijheid van vereniging, maar slechts handelt over het uitzenden van radioprogramma's.

Voor zover er toch sprake zou zijn van een inmenging in de vrijheid van vereniging, is zij verantwoord vanwege hetgeen de vzw « FM Goud » in het kader van het eerste middel heeft uiteengezet.

A.7. De Vlaamse Regering ziet niet in hoe het opleggen van een verbod op het uitzenden van identieke radioprogramma's of elke andere vorm van gestructureerde eenvormigheid in het programmabeleid kan worden beschouwd als een inmenging in de vrijheid van vereniging.

Voor zover toch sprake zou zijn van een inmenging, wordt zij verantwoord door de in het kader van het eerste middel vermelde wil van de decreetgever om in te gaan tegen een aantal feitelijke ontwikkelingen in het radiolandschap.

Ten aanzien van het derde middel

A.8.1. In hun derde middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 18 van het decreet van 23 december 2016 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat het voortaan rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen meer dan twee lokale radio-omroeporganisaties verbiedt, terwijl rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen meer dan twee regionale of landelijke radio-omroeporganisaties onverkort toegelaten blijven.

A.8.2. De verzoekende partijen voeren aan dat de impact van de bestreden bepaling op de rechten en de belangen van de betrokken radio-organisaties niet in een redelijke verhouding tot de nagestreefde doelstelling staat. In totaal worden 200 lokale radio-omroeporganisaties op een zeer korte termijn van minder dan een jaar getroffen door een verbod om nog samen te werken inzake programmatie, reclamewerving, beheer, financiën, boekhouding, gedeelde investeringen en dergelijke, zodat de kwaliteit van de uitzendingen en de economische leefbaarheid van de commerciële bedrijven in het gedrang komen.

In antwoord op de memorie van de Vlaamse Regering en op de memorie van de tussenkomende partij, de vzw « FM Goud », merken de verzoekende partijen op dat het niet van belang is of de ketenvorming die met de bestreden bepaling aan banden wordt gelegd, door de decreetgever werd gewenst. Men kan immers niet voorbijgaan aan de feitelijke vaststelling dat de bestaande samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties gedurende twintig jaar een quasi-landelijke dekking hebben mogen verwerven en aldus konden concurreren met de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties. De Vlaamse Regering heeft de huidige situatie niet alleen gedoogd, maar heeft haar zelfs uitdrukkelijk toegestaan aan de hand van haar erkenningen- en vergunningenbeleid uit het verleden.

Overigens merken de verzoekende partijen in antwoord op de memorie van de Vlaamse Regering en op de memorie van de tussenkomende partij, de vzw « FM Goud », op dat de overgangperiode wel degelijk zeer kort is. De radio-omroeporganisaties weten immers pas enkele maanden vóór de inwerkingtreding van de bestreden bepaling of zij nog een erkenning en een vergunning krijgen om vanaf 1 januari 2018 nog uit te zenden. Indien de bij een samenwerkingsverband aangesloten lokale radio-omroeporganisaties op zulk een korte termijn opnieuw zelfstandig moeten worden, houdt dit *de facto* in dat zij de boeken moeten neerleggen, omdat zij de financiële inspanning die nodig is voor de vereiste zendapparatuur, de administratieve last en de zorg om originele programma's te maken, niet kunnen dragen.

A.9. De vzw « FM Goud » en anderen voeren aan dat de lokale radio-omroeporganisaties in het licht van de bestreden bepaling niet nuttig kunnen worden vergeleken met de regionale en de landelijke radio-omroeporganisaties. In hun memorie van wederantwoord voegen zij daaraan toe dat de verzoekende partijen hun eigen situatie niet op nuttige wijze kunnen vergelijken met die van de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties, aangezien de geschetste situatie *contra legem* is, nu de samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties nooit een landelijke dekking hebben mogen bereiken.

De bestreden bepaling streeft volgens de vzw « FM Goud » en anderen overigens een legitieme doelstelling na, die bestaat in het bevorderen van de diversiteit van het radiolandschap en de onafhankelijkheid van de lokale radio-omroeporganisaties. Niettemin verbiedt de bestreden bepaling geenszins de samenwerking tussen lokale radio-omroeporganisaties op het vlak van reclamewerving en reclameregie.

A.10.1. Volgens de Vlaamse Regering mag het Hof alleen de grondwettigheid onderzoeken van die onderdelen van een decretale bepaling waartegen middelen worden aangevoerd. In het verzoekschrift zou slechts kritiek worden geuit op de bestreden bepaling in zoverre zij een verbod inhoudt om rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen aan te gaan tussen lokale radio-omroeporganisaties onderling of tussen een lokale radio-omroeporganisatie en een landelijke, regionale of netwerkradio-omroeporganisatie en in zoverre zij voor natuurlijke personen en rechtspersonen een verbod inhoudt om zeggenschap uit te oefenen over meer dan één radio-omroeporganisatie. Bijgevolg is het beroep enkel ontvankelijk in zoverre het is gericht tegen het nieuwe artikel 145, 2°, a), vierde en vijfde zin, van het Mediadecreet.

A.10.2. De Vlaamse Regering herhaalt dat de bestreden bepaling niet onmiddellijk in werking treedt en dat de verzoekende partijen elf maanden de tijd hebben gekregen om zich eraan aan te passen. Bovendien streeft de bestreden bepaling een legitieme doelstelling na, te weten het waarborgen van de onafhankelijkheid van de lokale radio-omroeporganisaties en het vermijden van *cross-ownership*. Eén onderneming of rechtspersoon mag door rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen slechts zeggenschap uitoefenen over ten hoogste twee regionale of landelijke radio-omroeporganisaties. Tussen lokale omroepen onderling mag daarentegen geen enkele

rechtstreekse of onrechtstreekse binding bestaan. Die maatregel wil de negatieve effecten van de huidige ketenvorming tegengaan, aangezien die ertoe leidt dat de lokale radio-omroeporganisaties hun eigenheid verliezen en het radiolandschap verschaalt. Het probleem van de ketenvorming doet zich alleen voor op het vlak van de lokale radio-omroeporganisaties, zodat het bestreden verbod ook tot dat niveau behoorde te worden beperkt. Op het bovenlokale niveau kunnen dergelijke problematieken zich ook nauwelijks voordoen, gelet op het beperkte aantal beschikbare erkenningen als regionale of als landelijke radio-omroeporganisatie.

A.10.3. De lokale radio-omroeporganisaties kunnen volgens de Vlaamse Regering op dit vlak overigens bezwaarlijk worden vergeleken met de regionale radio-omroeporganisaties. De bestaande regionale radio-omroeporganisaties hebben zich immers in 2012 verenigd op grond van artikel 143, tweede lid, van het Mediadecreet, en gaan sindsdien bijgevolg door het leven als een landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege.

A.10.4. De Vlaamse Regering beklemtoont voorts dat het bij de bestreden bepaling ingestelde verbod van samenwerking geen betrekking heeft op de reclamewerving, zoals ook tijdens de parlementaire voorbereiding herhaaldelijk werd benadrukt. Het bestreden decreet maximaliseert zelfs de vrijheid om al dan niet samen te werken op het vlak van reclamewerving, door te verduidelijken dat ontkoppelde reclame steeds toegelaten is. Het verbod van rechtstreekse of onrechtstreekse binding of zeggenschap heeft bovendien geen betrekking op de mogelijkheid om samen te werken op het vlak van beheer, financiën, boekhouding en gedeelde investeringen. Een dergelijke samenwerking leidt immers niet tot een concentratie van frequentiepakketten in handen van een beperkt aantal groepen of organisaties en leidt evenmin tot inhoudelijke of commerciële controle. Evenmin verbiedt de bestreden bepaling de lokale radio-omroeporganisaties om zich te verenigen in belangenverenigingen of om informatie uit te wisselen.

Tot slot leidt de bestreden bepaling er niet *in abstracto* toe dat bestuurders ontslag moeten nemen uit één of meerdere rechtspersonen. Zulks kan in bepaalde gevallen een gevolg zijn van de bestreden bepaling, maar dat hangt af van een concrete beoordeling van de aard van de privaatrechtelijke controlestructuren die in het verleden werden opgezet rondom en tussen bepaalde lokale radio-omroeporganisaties.

Ten aanzien van het vierde middel

A.11. In hun vierde middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 18 van het decreet van 23 december 2016 artikel 27 van de Grondwet schendt, doordat het voortaan rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen meer dan twee lokale radio-omroeporganisaties verbiedt. Aangezien een ruime meerderheid van de lokale radio-omroeporganisaties in Vlaanderen deel uitmaakt van een samenwerkingsverband, worden tal van private ondernemingen geraakt in hun vrijheid van vereniging. Aangezien abrupt een einde wordt gemaakt aan de bestaande samenwerkingsverbanden, wordt een grote groep van ondernemingen om onduidelijke redenen op korte termijn in de illegaliteit geplaatst. Gemaakte investeringen gaan daardoor verloren en bedrijven dreigen failliet of in vereffening te gaan, waarbij veel banen verloren gaan. Nochtans heeft de Vlaamse Regering voorafgaand aan het aannemen van de bestreden bepaling geen enkele impactanalyse gemaakt.

A.12. De vzw « FM Goud » en anderen voeren aan dat de bestreden bepaling wordt verantwoord door een legitieme doelstelling en dat uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat zij evenredig is met die doelstelling.

A.13. Volgens de Vlaamse Regering wordt de bestreden bepaling, zoals blijkt uit haar uiteenzetting in het kader van de voorgaande middelen, verantwoord door de wil van de decreetgever om op te treden tegen enkele feitelijke ontwikkelingen in het radiolandschap.

Ten aanzien van het vijfde middel

A.14.1. In hun vijfde middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 27 van het decreet van 23 december 2016 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat het de zendvergunningen van de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties met vier jaar verlengt, terwijl het de zendvergunningen van de lokale radio-omroeporganisaties niet automatisch verlengt.

A.14.2. De verzoekende partijen zetten uiteen dat de bestreden bepaling reeds de tweede automatische verlenging van de zendvergunningen in minder dan een jaar tijd inhoudt. Maar terwijl de vorige automatische verlenging van de zendvergunningen gold voor alle radio-omroeporganisaties en dus een *level playing field* verzekerde, geldt de nieuwe verlenging enkel voor de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties. De commerciële radio-omroeporganisaties bevinden zich nochtans in een vergelijkbare toestand, ongeacht of zij landelijk, regionaal of lokaal zijn, en behoren bijgevolg op gelijke wijze te worden behandeld wat betreft de automatische verlenging van hun zendvergunningen.

Nochtans geldt de *ratio legis* voor de verlenging van de zendvergunningen die in de parlementaire voorbereiding wordt vermeld, namelijk de transitie van FM-uitzendingen naar digitale radio volgens de zendtechniek van DAB+, evenzeer voor de lokale radio-omroeporganisaties. Er valt bijgevolg niet in te zien waarom aan een bepaalde categorie van radio-omroeporganisaties rechtszekerheid en bestaanszekerheid wordt geboden voor een periode van vier jaar, terwijl die zekerheid aan een andere categorie van radio-omroeporganisaties wordt onzegd.

Bovendien valt de onzekerheid waarmee de lokale radio-omroeporganisaties als gevolg van de afwezigheid van automatische verlenging van hun zendvergunningen worden geconfronteerd, samen met de moeilijkheden die zij al hebben als gevolg van het abrupte einde dat het bestreden decreet maakt aan hun samenwerkingsverbanden. De geschetste onzekerheid heeft ook belangrijke economische gevolgen, aangezien de lokale radio-omroeporganisaties hun adverteerders niet dezelfde zekerheid kunnen bieden als die welke de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties aan hun adverteerders kunnen bieden. Die adverteerders maken hun reclamebudgetten immers steeds op voor een langere periode, en zullen niet geneigd zijn om budgetten opzij te zetten voor radio-omroeporganisaties die niet weten of ze binnen een paar maanden nog zullen bestaan.

A.14.3. In antwoord op de memorie van de Vlaamse Regering en op de memories van de tussenkomende partij, de nv « Medialaan », beklemtonen de verzoekende partijen dat zij de met de bestreden bepaling nagestreefde doelstelling erkennen en legitiem achten. Het probleem zit evenwel in de selectiviteit van de maatregel, die volgens hen ook van toepassing dient te zijn op de lokale radio-omroeporganisaties en hun samenwerkingsverbanden, aangezien ook zij ooit de investeringen voor de digitale transitie zullen moeten doen. Thans wordt hun immers noch de ondersteuning, noch de overgangperiode gegund om de digitale transitie te maken.

A.15.1. Volgens de nv « Medialaan » zijn de lokale radio-omroeporganisaties en de landelijke radio-omroeporganisaties niet vergelijkbaar, aangezien hun decretale erkenningsvoorwaarden aanzienlijk verschillen en aangezien zij onderscheiden finaliteiten hebben. De landelijke radio-organisaties hebben krachtens artikel 137 van het Mediadecreet immers tot taak een verscheidenheid aan programma's te brengen, inzonderheid inzake informatie en ontspanning, en die programma's uit te zenden voor de hele Vlaamse Gemeenschap. Daarentegen moeten de lokale radio-omroeporganisaties zich krachtens artikel 144 van het Mediadecreet focussen op een verzorgingsgebied, te weten een stad, een deel van een stad, een gemeente, een beperkt aantal aansluitende gemeenten of een welbepaalde doelgroep. De mogelijkheid voor de lokale radio-omroeporganisaties om samenwerkingsverbanden aan te gaan, deed geen afbreuk aan die finaliteit. De landelijke radio-omroeporganisaties zijn vanuit die finaliteit aan veel meer erkenningsvoorwaarden gebonden, zoals de verplichting om minstens vier journaals per dag uit te zenden die een verscheidenheid aan onderwerpen bevatten. Die journaals moeten overigens worden verzorgd uit een eigen redactie die bestaat uit erkende professionele journalisten.

Ook het marktaandeel, de impact op het luistergedrag en de impact op de digitale transitie verschillen aanzienlijk tussen de landelijke en de lokale radio-omroeporganisaties. Zo wordt 90 tot 97 pct. van de radiomarkt bediend door de acht landelijke publieke en private radio-omroeporganisaties. Het is op die omroepen dat de Vlaamse luisteraars hun luistergedrag afstemmen. Bijgevolg zijn het die zenders die de luisteraar kunnen meetrekken in de omschakeling naar de uitzendingen via de digitale zendtechniek DAB+. Het zijn dan ook alleen de landelijke radio-omroeporganisaties die vanaf 1 september 2018 worden verplicht om zowel via de huidige FM-band als via DAB+ uit te zenden. Aan de lokale radio-omroeporganisaties wordt geen tijdspad opgelegd om de omschakeling naar DAB+ te maken : zij kunnen zo lang zij willen in FM blijven uitzenden.

Voorts kunnen de landelijke en de lokale radio-omroeporganisaties evenmin worden vergeleken wat betreft het technisch vermogen van de radiofrequenties, de omvang van de auteursrechten, en de werkingskosten. De landelijke radio-omroeporganisaties hebben immers honderden mensen in vast dienstverband, terwijl de lokale radio-omroeporganisaties voornamelijk op vrijwilligers draaien.

A.15.2. De bestreden bepaling streeft volgens de nv « Medialaan » een legitieme doelstelling na, aangezien zij past in de digitale transitie. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de bestreden bepaling een overgangsmaatregel is die als doel heeft een levend, kwalitatief en divers radiolandschap in stand te houden door het luisterpubliek mee te nemen in de digitale omschakeling. Aldus dient de overgangsmaatregel ook de fundamentele belangen die aan een kwalitatief radiolandschap ten grondslag liggen, namelijk het belang van kwalitatieve informatie in een democratische samenleving, de culturele identiteit en het beschermen van de taal.

A.15.3. De bestreden bepaling is volgens de nv « Medialaan » ook pertinent om die doelstelling te bereiken. Uit een door de Vlaamse overheid bestelde onafhankelijke studie is immers gebleken dat de landelijke radio-omroeporganisaties zich in de beste positie bevinden om het luisterpubliek te overtuigen om over te schakelen op DAB+. Het bestaande marktaandeel van de landelijke radio-omroeporganisaties vormt in die zin immers een hefboom om de transitie naar de digitale radio te versnellen. De verlenging van de zendvergunningen tot 31 december 2021 is overigens gekoppeld aan de voorwaarde van *simulcast*, wat inhoudt dat de landelijke radio-omroeporganisaties vanaf 1 september 2018 worden verplicht om tegelijkertijd in DAB+ en in FM uit te zenden tot wanneer de FM-band wordt uitgeschakeld.

A.15.4. De bestreden maatregel is volgens de nv « Medialaan » ook evenredig met de nagestreefde doelstelling, aangezien de termijn van de verlenging, namelijk vier jaar, beperkt is tot wat noodzakelijk wordt geacht om de omslag naar DAB+ te maken. De FM-erkenning is dus beperkt tot de duur die nodig is om de FM-band te verlaten en wordt vóór het einde van die termijn geëvalueerd. Aldus komt ruimte vrij voor nieuwe spelers, aangezien de uitzendingen via DAB+ de markttoegang van nieuwkomers vergemakkelijkt.

Hierbij dient in overweging te worden genomen dat de impact van de overgangsmaatregel op het algemeen belang groot is. De Vlaamse luisteraars, de adverteerders, de muzieksector en de radio-omroeporganisaties hebben veel te verliezen bij het mislukken van de digitale omslag. Dat algemeen belang weegt op tegen de potentiële impact van de bestreden bepaling op de geïnteresseerde spelers die vooralsnog met landelijke uitzendingen via FM zouden willen starten.

A.15.5. Er bestaat volgens de nv « Medialaan » een objectieve verantwoording voor het feit dat het toepassingsgebied van de verlenging van de zendvergunningen niet werd uitgebreid tot de lokale radio-omroeporganisaties. Die verantwoording vloeit niet alleen voort uit hun verschillende finaliteit en marktimpact, maar ook uit de verschillende rechten en plichten van de lokale radio-omroeporganisaties in het kader van de digitale transitie. Een overgangsmaatregel brengt steeds een verschil in behandeling tot stand tussen diegenen op wie zij van toepassing is en op diegenen die niet het voordeel ervan genieten, maar niettemin schendt een overgangsmaatregel het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie pas indien het door de decreetgever in aanmerking genomen criterium om het toepassingsgebied van de overgangsmaatregel te bepalen, niet relevant zou zijn ten aanzien van het doel van de in het geding zijnde regelgeving.

De beperking van het toepassingsgebied van de overgangsmaatregel tot de landelijke radio-omroeporganisaties is pertinent in het licht van de nagestreefde doelstelling om hem zo goed als mogelijk toe te snijden op de digitale transitie, en daarbij niet verder te gaan dan nodig, teneinde disruptieve effecten te vermijden. Het marktaandeel en de marktimpact van de landelijke en de lokale radio-omroeporganisaties verschillen immers dusdanig dat de decreetgever vermocht te oordelen dat de actieve rol van de landelijke radio-omroeporganisaties bij de digitale omschakeling onontbeerlijk is, terwijl de impact van de lokale radio-omroeporganisaties onvoldoende significant is om een verlenging van hun zendvergunningen te rechtvaardigen.

Bovendien zijn de samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties, de zogenaamde ketenradio's, precies een doorn in het oog van het beleid, aangezien zij de diversiteit en het echt lokale karakter van de lokale radio in de weg staan.

De uitsluiting van de lokale radio-omroeporganisaties van de overgangsmaatregel is bovendien evenredig met de nagestreefde doelstelling, aangezien zij niet worden verplicht om de aanzienlijke investeringen te dragen die gepaard gaan met de digitale transitie en aangezien zij niet worden verplicht om vanaf 1 september 2018 in *simulcast* uit te zenden. De toegang van eventuele nieuwe spelers tot het landelijke netwerk is bovendien slechts voor een periode van vier jaar uitgesloten, terwijl de gebruikelijke erkenningstermijn negen jaar bedraagt. Intussen hebben zij de mogelijkheid om in te gaan op het alternatief van de potentiële erkenning als netwerkradio en beschikken zij over de mogelijkheid om louter uit te zenden via digitale radio-omroepnetwerken.

Met de nieuwe categorie van de netwerkradio's heeft de decreetgever overigens een brug willen slaan tussen het lokale en het landelijke niveau, teneinde de digitale omslagoperatie geen rem te laten zetten op de eventuele aspiraties van de overige marktspelers.

A.15.6. Voorts wijst de nv « Medialaan » erop dat verschillende grieven die de verzoekende partijen in hun vijfde middel aanvoeren, niets uit te staan hebben met het bestreden artikel 27 van het decreet van 23 december 2016. Die bepaling handelt immers niet over de gewijzigde erkenningsvoorwaarden van lokale radio-omroeporganisaties, noch over het nieuw ingevoerde verbod op identieke radioprogramma's, noch op de creatie van de netwerkradio's. Die bezwaren zijn bijgevolg irrelevant voor de beoordeling van de grondwettigheid van de bestreden bepaling.

A.15.7. Tot slot voert de nv « Medialaan » aan dat, indien het Hof zou oordelen dat de bestreden bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou schenden, het die bepaling enkel zou moeten vernietigen in zoverre zij niet van toepassing is op de lokale radio-omroeporganisaties. Bovendien zouden de gevolgen van die bepaling dienen te worden gehandhaafd in afwachting van het optreden van de decreetgever. Een niet-gemoduleerde vernietiging zou er immers aan voorbijgaan dat de overgangsmaatregel op zich gerechtvaardigd is. Tevens zou die vernietiging impliceren dat de landelijke radio-omroeporganisaties plots niet meer erkend en vergund zijn en zou de overstap naar de digitale uitzendingen in het gedrang komen.

A.15.8. In haar memorie van wederantwoord stelt de nv « Medialaan » vast dat de verzoekende partijen erkennen dat de tijdelijke verlenging van de erkenningen en de zendvergunningen van de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties objectief gerechtvaardigd is in het licht van de nagestreefde doelstelling. Maar volgens de nv « Medialaan » is de uitsluiting van de lokale radio-omroeporganisaties niettemin pertinent in het licht van de nagestreefde doelstelling, gelet op de actieve rol die in de digitale transitie wordt verwacht van de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties en gelet op het beperkte belang van de lokale radio-omroeporganisaties. De maatregel is eveneens evenredig, aangezien de lokale radio-omroeporganisaties niet de risico's en investeringen moeten dragen die met de verplichte digitale transitie en met de verplichte uitzending in *simulcast* gepaard gaan. Omgekeerd wordt het de lokale radio-omroeporganisaties niet onmogelijk gemaakt om mee te stappen in de digitale transitie, temeer daar zij door de creatie van de nieuwe categorie van netwerkradio-omroeporganisaties worden gestimuleerd om de stap naar landelijke uitzendingen te zetten. Tot slot merkt de nv « Medialaan » op dat de verzoekende partijen steeds hebben geweten dat hun huidige vergunningen zouden verstrijken op 31 december 2017 en dat het eigen is aan een systeem van vergunningen dat zij er niet van konden uitgaan dat zij nieuwe vergunningen zouden krijgen.

A.16.1. De Vlaamse Regering wijst erop dat in de memorie van toelichting bij het bestreden decreet uitvoerig werd uiteengezet waarom de erkenning en de zendvergunning van de landelijke radio-omroeporganisaties dienden te worden verlengd tot eind 2021. De landelijke radio-omroeporganisaties worden verplicht om vanaf 1 september 2018 zowel via FM als digitaal uit te zenden, teneinde de overgang naar een volledig digitale uitzending mogelijk te maken. De verplichting om nog gedurende vier jaar in FM uit te zenden, moet gepaard gaan met de verlenging, voor dezelfde periode, van de vergunning om in FM uit te zenden.

Het is in dat opzicht overigens onjuist te beweren dat ook de lokale radio-omroeporganisaties in de nabije toekomst zullen worden verplicht om hun uitzendingen in FM stop te zetten en voortaan enkel digitaal uit te zenden.

A.16.2. Het verschil in behandeling dat de bestreden bepaling maakt tussen de landelijke en de lokale radio-omroeporganisaties is volgens de Vlaamse Regering pertinent in het licht van die doelstelling, aangezien de automatische verlenging wordt beperkt tot de radiozenders die bij decreet worden verplicht om zowel in FM als via de digitale zendtechniek DAB+ uit te zenden. De lokale radio-omroeporganisaties, op wie die verplichting niet rust, kunnen bijgevolg geen aanspraak maken op de automatische verlenging van hun vergunningen. Gelet op het marktaandeel van de landelijke radio-omroeporganisaties zijn zij overigens de meest aangewezen partner om de digitale transitie mogelijk te maken.

De bestreden bepaling is ook evenredig met de nagestreefde doelstelling, aangezien het buitensporig zou zijn om een nieuwe erkenningsronde van negen jaar voor uitzendingen over de FM-band op te starten en daarbij ook nieuwe spelers toe te laten, terwijl het de bedoeling is om vóór de helft van die termijn de FM-band uit te schakelen voor landelijke radio-uitzendingen.

A.16.3. De Vlaamse Regering is overigens van mening dat de lokale radio-omroeporganisaties geenszins worden benadeeld door de gevolgen van de bestreden bepaling. Hun toegang tot de landelijke radio-uitzendingen wordt uitgesteld, maar in ruil daarvoor worden zij vrijgesteld van de grote investeringen die vereist zijn om via de digitale zendtechniek DAB+ uit te zenden. Intussen kunnen zij wel meedingen naar de vergunningen voor de netwerkradio's.

In haar memorie van wederantwoord voegt de Vlaamse Regering toe dat het niet nodig is de lokale radio-omroeporganisaties ondersteuning en tijd te geven om de verplichte digitale transitie te maken, aangezien die digitale transitie voor de lokale radio-omroeporganisaties niet verplicht is. Het staat de lokale radio-omroeporganisaties vrij om zelf te bepalen of en wanneer zij de digitale transitie maken.

A.16.4. In ondergeschikte orde merkt de Vlaamse Regering op dat aan de bestreden bepaling wordt verweten dat zij niet van toepassing is op de lokale radio-omroeporganisaties. De verzoekende partijen viseren aldus niet de bestreden bepaling, maar een leemte in de wet, die niet door het Grondwettelijk Hof zou kunnen worden uitgedrukt in voldoende nauwkeurige en volledige bewoordingen die toelaten de bestreden bepalingen spontaan toe te passen met inachtneming van de normen op grond waarvan het Hof zijn toetsing heeft uitgeoefend.

Ten aanzien van de tussenkomst van de nv « Topradio » en anderen

A.17. Bij aangetekend schrijven van 12 oktober 2017 hebben de nv « Topradio » en anderen het Hof laten weten dat zij afstand wensen te doen van hun tussenkomst.

- B -

Ten aanzien van de afstand door de nv « Topradio » en anderen

B.1. Bij op 12 oktober 2017 ter post aangetekende brief hebben de tussenkomende partijen nv « Topradio » en anderen het Hof laten weten dat zij afstand wensten te doen van hun tussenkomst in de onderhavige zaak.

Aangezien te dezen niets zich ertegen verzet, wijst het Hof de afstand toe.

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

B.2. De verzoekende partijen vorderen de vernietiging van de artikelen 9, 18 en 27 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 23 december 2016 houdende wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat betreft de radio-omroeporganisaties, die bepalen :

« Art. 9. In [het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie], het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 december 2015, wordt een artikel 134/1 ingevoegd, dat luidt als volgt :

‘ Art. 134/1. Het uitzenden van radioprogramma's, ongeacht de duur of het tijdstip, door een landelijke, regionale, netwerk- of lokale radio-omroeporganisatie, die identiek zijn aan radioprogramma's van de radio-omroep van de Vlaamse Gemeenschap of van andere landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties is verboden. Elke andere vorm van gestructureerde eenvormigheid in het programmabeleid is ook verboden.

In afwijking van het eerste lid kunnen landelijke, regionale, netwerk- of lokale radio-omroeporganisaties met de radio-omroep van de Vlaamse Gemeenschap of met andere landelijke, regionale, netwerk- of lokale radio-omroeporganisaties samenwerken om eenmalige grote acties op te zetten, zoals caritatieve acties, of bij uitzonderlijke evenementen of belangrijke gebeurtenissen. Het uitzenden van identieke radioprogramma's en gestructureerde eenvormigheid in het programmabeleid zijn dan toegestaan.

Met behoud van het eerste lid is het de landelijke, regionale, netwerk- en lokale omroeporganisaties toegestaan in hetzelfde omroepprogramma ontkoppelde radioreclame te brengen. ’ ».

« Art. 18. Artikel 145 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 13 juli 2012 en 25 april 2014, wordt vervangen door wat volgt :

‘ Art. 145. Om erkend te worden en te blijven, moeten de lokale radio-omroeporganisaties voldoen aan al de volgende voorwaarden :

1° de voorwaarden, vermeld in artikel 129, 130, 131, 135 en 144;

2° de volgende basisvoorwaarden :

a) de lokale radio-omroeporganisaties worden opgericht in de vorm van een rechtspersoon. Het maatschappelijke doel van de rechtspersoon bestaat hoofdzakelijk in het verzorgen van radioprogramma's. De lokale radio-omroeporganisaties kunnen alle activiteiten verrichten die rechtstreeks of onrechtstreeks aansluiten bij de verwezenlijking van hun maatschappelijke doel. Rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen lokale radio-omroeporganisaties zijn niet toegestaan en leiden er evenmin toe dat een onderneming of rechtspersoon zeggenschap uitoefent over meer dan één radio-omroeporganisatie. Rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen lokale radio-omroeporganisaties enerzijds en anderzijds een of meer landelijke, regionale of netwerkradio-omroeporganisaties zijn evenmin toegestaan en leiden er evenmin toe dat een onderneming of rechtspersoon zeggenschap uitoefent over die radio-omroeporganisaties. Een rechtspersoon die een lokale radio-omroeporganisatie voor lokaliteit Brussel exploiteert, kan ook de regionale televisieomroeporganisatie exploiteren die als verzorgingsgebied het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad heeft;

b) de rechtspersoon, vermeld in punt a), verzorgt niet meer dan twee radio-omroepprogramma's;

c) de lokale radio-omroeporganisaties, vermeld in artikel 144, zenden een aanzienlijk deel van het aanbod uit met een specifiek muziekprofiel, een thematische invulling van het programma-aanbod of een specifiek doelgroepengericht programma-aanbod;

d) in afwijking van artikel 131 kunnen lokale radio-omroeporganisaties die journaals brengen maar die niet over een eigen redactie beschikken die onder leiding en verantwoordelijkheid van een hoofdredacteur staat en waarvan de redactionele onafhankelijkheid niet gewaarborgd en in een redactiestatuut is vastgelegd, samenwerken met andere redacties als daarbij de onafhankelijkheid van de berichtgeving niet in het gedrang komt en als de redactie waarmee wordt samengewerkt op haar beurt voldoet aan de voorwaarden, vermeld in artikel 131;

e) de lokale radio-omroeporganisaties delen de nodige informatie mee bij de aanvraag tot erkenning. De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud en modaliteiten met betrekking tot deze informatie. ' ».

« Art. 27. Aan artikel 242 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 4 december 2015, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

‘ Met ingang van 1 januari 2018 en in afwijking van het tweede lid vervallen de erkenningen en zendvergunningen van de landelijke radio-omroeporganisaties en van de landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege, vermeld in artikel 143, tweede lid, op 31 december 2021. ’ ».

B.3.1. Het bestreden artikel 9 van het decreet van 23 december 2016 voegt in het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie (hierna : het Mediadecreet) een nieuw artikel 134/1 in, dat aan alle radio-omroeporganisaties verbiedt om radioprogramma's uit te zenden die identiek zijn aan radioprogramma's van andere radio-omroeporganisaties, met uitzondering van de mogelijkheid om samen te werken om eenmalige grote acties op te zetten, zoals caritatieve acties, of bij uitzonderlijke evenementen of belangrijke gebeurtenissen.

Het bestreden artikel 18 van het decreet van 23 december 2016 wijzigt de voorwaarden om als lokale radio-omroeporganisatie te worden erkend in artikel 145 van het Mediadecreet. Het nieuwe artikel 145, 2°, a), van het Mediadecreet verbiedt rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen lokale radio-omroeporganisaties, alsook zeggenschap door een onderneming of een rechtspersoon over meer dan één radio-omroeporganisatie. Het verbiedt eveneens rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen, enerzijds, lokale radio-omroeporganisaties en, anderzijds, landelijke, regionale of netwerkradio-omroeporganisaties.

B.3.2. Beide bepalingen passen in het kader van het vrijwaren van de FM-radiofrequenties bedoeld voor de lokale radio-omroeporganisaties tegen de invloed van ketenvorming, aangezien dat fenomeen als gevolg heeft dat de lokale radiofrequenties worden gebruikt om *de facto* radio-uitzendingen met een landelijke dekking te realiseren. De decreetgever, die vaststelde dat 205 van de 292 erkende lokale radio-omroeporganisaties opereren in samenwerkingsverbanden die een gedeelde programmatie, nieuwsinhoud en reclamewerving mogelijk maken, oordeelde dat die ketenvorming aanleiding gaf tot een suboptimaal gebruik van de lokale radiofrequenties en tot een verschraling van het radioaanbod.

In de conceptnota « Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap » van de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel van 13 mei 2016 werd daaromtrent het volgende uiteengezet :

« Samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties maken onder meer gedeelde programmatie, nieuwsinhoud en reclamewerving mogelijk. Anderzijds leidt deze verregaande ketenvorming tot een verschraling van het radioaanbod en tot een uitholling van de decretale opdracht die is weggelegd voor lokale radio-omroeporganisaties, namelijk *‘ een verscheidenheid aan programma’s brengen, inzonderheid inzake informatie uit het verzorgingsgebied en ontspanning, met de bedoeling binnen het verzorgingsgebied de communicatie onder de bevolking of de doelgroep te bevorderen ’* (artikel 144 van het Mediadecreet).

[...]

De marktsituatie leert ons dat lokale frequenties suboptimaal worden aangewend. Ik wil het huidige lokale radiolandschap dan ook hervormen met het oog op een beter bereik, meer economische mogelijkheden en realistische maatschappelijke opdrachten die de verschillende spelers kunnen vervullen zoals lokale verbinding, nieuwsberichtgeving, niet-commerciële muziek,...

Ik wil via deze hervorming de lokale radio’s opwaarderen, onder meer door hen de mogelijkheid te geven een beroep te doen op specifieke frequentiepakketten samengesteld uit één of meerdere frequenties, die, weliswaar op lokaal niveau, een bredere dekking verzorgen dan de enkele frequenties die in het verleden werden toegekend, met als gevolg potentieel een ruimer bereik, meer luisteraars en dito reclame-inkomsten. Eén lokale radio-omroep kan één of maximum twee frequentiepakketten verwerven. Ingeval twee frequentiepakketten worden verworven, dienen evenwel per verworven frequentiepakket aparte omroepprogramma’s te worden uitgezonden, toegespitst op het zendgebied.

Uiteraard blijven de lokale radio’s wel hun lokale verankering behouden, maar dit hoeft niet *per se* beperkt te blijven tot één gemeente.

Het belang van deze lokale frequenties mag niet onderschat worden : gelet op hun lokaliteit of vermogen kunnen zij interessant zijn voor bepaalde (kandidaat-) radio-omroepen met een specifiek profiel, een specifieke doelstelling of een specifieke ambitie. Zo vervullen verschillende onafhankelijke lokale radio's een belangrijke verbindende rol voor het gemeenschapsleven in een gemeente, stad of ruimere regio. Op deze manier krijgen ook de huidige gemeenschapsradio's alle kansen in het nieuwe radiolandschap, naast campusradio's, doelgroepenradio's, radio's die gericht zijn op bijvoorbeeld informatieverstrekking, niet-commerciële muziek, ...

Met de hervorming die ik voor ogen heb verdwijnt wel de mogelijkheid tot samenwerkingsverbanden tussen lokale radio-omroepen zoals die vandaag bestaan. Occasionele samenwerkingen tussen radio-omroepen bij eenmalige grote acties of bij uitzonderlijke gebeurtenissen blijven uiteraard wel mogelijk. Ook aan de overdracht van erkenningen wil ik een einde stellen. Bij een eventuele stopzetting van de activiteiten zal het frequentiepakket van een lokale radio-omroep terugkeren naar de overheid » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2015-2016, nr. 780/1, pp. 24-25).

In de parlementaire voorbereiding bij het decreet van 23 december 2016 werd betreffende het bestreden artikel 9 het volgende uiteengezet :

« Dit artikel groepeerde de bestaande artikelen (137, tweede en derde lid, artikel 144, § 1, tweede tot en met zevende lid, en artikel 241) in één algemene bepaling en heeft enerzijds tot doel, conform de conceptnota, de bestaande ketenvorming van lokale radio's via samenwerkingsverbanden te beëindigen, en anderzijds duidelijker te definiëren welke vormen van samenwerking en of gelijk en gelijktijdig uitzenden van programma's wel of niet toegelaten zijn. Andere vormen en constructies van samenwerkingsverbanden onder de vorm van verhuur of gebruik van erkenningen of vergunningen valt ook onder de noemer van verboden samenwerkingsverbanden. Het wordt daarom ook ingeschreven onder de algemene bepalingen van onderafdeling I.

De terminologie wordt enigszins aangepast om te verduidelijken wat bedoeld wordt met gelijk en gelijktijdig uitzenden, gezien dit in de praktijk niet helemaal duidelijk is. Waar men kon aannemen dat dit het uitzenden was van identieke programma's (gelijk) op hetzelfde moment (gelijktijdig) wordt dit nu herschreven naar 'het uitzenden van identieke programma's' met toevoeging van 'ongeacht het tijdstip'. Hiermee dekt de vlag duidelijker de lading. Het verbod om identieke programma's uit te zenden wordt nu uitgebreid naar alle radio-omroepen, conform ook de keuze in de conceptnota om tot meer diversiteit te komen in de radio-omroepen, dit in tegenstelling tot de ketenvorming die wel leidde tot gelijke programma's en programmaties.

Onder gestructureerde eenvormigheid in het programmabeleid worden bijvoorbeeld programma's bedoeld met identieke opbouw en muziekkeuzes die gemaakt worden, maar bijvoorbeeld enkel verschillen van presentator. Er moet een voldoende verschil zijn in programmatie of programma-opbouw waaruit voldoende blijkt dat het programma niet gewoon heringesproken werd door een andere presentator. Ook (nachtelijke) programma's

‘ in loop ’ mogen niet van dien aard zijn dat radioprogramma’s identiek zijn. Programma’s zoals hitparades (zelfs met dezelfde muzieklijsten, maar dan wel met een andere presentator) of programma’s volgens een bepaald *format* maar met andere invulling van muziekkeuze, opbouw of presentator, getuigen niet van gestructureerde eenvormigheid in het programma aanbod en zijn wel toegestaan.

De voornoemde wijziging heeft ook betrekking op de gestructureerde eenvormigheid in het programmabeleid zoals nu al voorzien wordt in artikel 137 van het decreet en waarvan kan aangenomen worden dat, naast het uitzenden van identieke programma’s op identieke momenten of op verschillende momenten (eerste zin van het eerste lid), dit bijvoorbeeld en onder meer te maken heeft met het uitzenden van programma’s die in opbouw en programmering van gesproken woord en/of muziek inhoudelijk zeer gelijkend of *quasi* identiek zijn.

Het tweede lid van artikel 134/1 is de herneming van het derde lid van artikel 137.

Het derde lid van artikel 134/1 is een afwijking van het eerste lid waarbij bepaald wordt dat omroepprogramma’s niet identiek mogen zijn en betreft de situatie van de regionale ontkoppeling van radioreclame. Dit artikel laat toe dat landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties in hun omroepprogramma toch verschillende reclamespots kunnen brengen per frequentie of uitzending. Dergelijke ontkoppelde reclame bestaat vandaag al en is noodzakelijk voor de economische leefbaarheid van de radio-omroeporganisaties, maar wordt hier expliciet ingeschreven ter verduidelijking en in relatie met het eerste lid » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2016-2017, nr. 983/1, pp. 16-17).

In dezelfde parlementaire voorbereiding werd betreffende het bestreden artikel 18 van het decreet van 23 december 2016 het volgende uiteengezet :

« Artikel 145 herneemt grotendeels het bestaande artikel 145, met dien verstande dat ook het invullen van de opdracht en het profiel zoals bepaald in artikel 144 meegenomen wordt als erkenningsvoorwaarde onder artikel 145/§1, 1°. Dit werd *mutatis mutandis* ook gedaan bij artikel 143/1, zie memorie aldaar.

Met betrekking tot punt 2°, a), is het zo dat deze bepaling de huidige bepaling herneemt. Tussen de voorlaatste en de laatste zin wordt echter een nieuwe passage ingevoegd over de onafhankelijkheid van de lokale radio-omroeporganisaties ten opzichte van andere radio-omroeporganisaties en de ondernemingen die achter deze organisaties schuilgaan. Ter bevordering van de diversiteit van het radiolandschap en om de onafhankelijkheid van de lokale radio-omroeporganisaties te garanderen wordt aldus ervoor gezorgd dat *cross-ownership* tussen lokale radio-omroeporganisaties en/of de achterliggende vennootschappen verboden wordt. Daarnaast wordt ook *cross-ownership* tussen lokale radio-omroepen enerzijds en netwerkradio-omroeporganisaties en/of landelijke radio-omroeporganisaties anderzijds niet toegestaan.

Dit belet echter niet dat verschillende lokale radio-omroeporganisaties kunnen beroep doen op dezelfde reclameregie voor reclamewerving. Het blijft echter de individuele lokale radio-omroeporganisatie die als omroep verantwoordelijk is voor deze reclame en de naleving

van de bepalingen inzake radioreclame zoals voorzien in artikel 85 tot en met 89 van het Mediadecreet » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2016-2017, nr. 983/1, p. 23).

B.3.3. Artikel 30 van het decreet van 23 december 2016 bepaalt :

« De bepalingen van artikel 144, § 1, tweede tot en met zevende lid, en van artikel 146, § 1, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, blijven van toepassing op de lokale radio-omroeporganisaties tot het verstrijken van hun erkenning zoals bepaald in artikel 242 ».

Die bepaling werd in het decreet van 23 december 2016 ingevoegd als gevolg van een amendement dat als volgt werd verantwoord :

« De bestaande erkenningen (en dus ook samenwerkingsverbanden) van lokale radio-omroeporganisaties zullen verdwijnen met het vervallen van de erkenningen op 31 december 2017, conform artikel 242 van het decreet. Tot die tijd moet het voor lokale radio-omroeporganisaties wel toegestaan blijven om samen te werken en in en uit samenwerkingsverbanden te stappen, conform de vroegere bepalingen van artikel 144 en 145 van het decreet. Zonder deze overgangsbepaling zouden de bestaande samenwerkingsverbanden op de datum van inwerkingtreding van dit decreet al in strijd zijn met de nieuwe bepaling die samenwerkingsverbanden verbiedt en zouden ze onwettelijk worden, wat niet de bedoeling is » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2016-2017, nr. 983/5, p. 2).

Die overgangsbepaling impliceert dat het verbod om identieke radioprogramma's uit te zenden, bedoeld in het bestreden artikel 9 van het decreet van 23 december 2016, alsook het verbod op rechtstreekse en onrechtstreekse bindingen, bedoeld in artikel 18 van hetzelfde decreet, pas op 1 januari 2018 in werking treden.

B.4. Het bestreden artikel 27 van het decreet van 23 december 2016 bepaalt dat de erkenningen en zendvergunningen van de landelijke radio-omroeporganisaties en van de landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege (dit is het samenwerkingsverband van alle regionale radio-omroeporganisaties), die normalerwijze zouden vervallen op 31 december 2017, geldig blijven tot en met 31 december 2021. Die verlenging met vier jaar van de betrokken erkenningen en vergunningen werd in de parlementaire voorbereiding als volgt verantwoord :

« Met deze aanvulling worden de erkenningen en de zendvergunningen van de erkende landelijke radio-omroeporganisaties of de landelijke radio-omroeporganisaties van rechtswege verlengd tot 31 december 2021. Deze wijziging is gebaseerd op de conceptnota en wordt gemotiveerd op basis van volgende (cumulatieve) elementen.

Uitgaande van het belang van technologische innovatie, die tot een beter en meer gevarieerd aanbod voor de Vlaamse radioluisteraar leidt, blijkt uit de conceptnota en de bepalingen van dit ontwerp van decreet, in navolging van de andere Europese lidstaten, de ambitie om binnen afzienbare tijd tot een transitie te komen van analoog luisteren (via FM) naar digitaal luisteren (via digitale etheromroepnetwerken, maar ook via internet- of kabelomroepnetwerken).

Artikel 133 van het Mediadecreet bepaalt in zijn nu voorgelegde gewijzigde vorm dat de analoge FM-transmissie op termijn wordt afgeschaft.

Hierbij is evenwel een transitieperiode - waarbij nog gelijktijdig wordt uitgezonden via zowel analoge FM als digitaal - onvermijdelijk, teneinde het luisterpubliek de nodige tijd te gunnen om over te schakelen naar digitaal.

Een (beperkte) verlenging van de erkenningen en zendvergunningen van de bestaande landelijke radio-omroeporganisaties dringt zich dan ook op, zij het voor een beperkte periode en gekoppeld aan de verplichting voor die landelijke radio-omroepen om met ingang van 1 september 2018 uit te zenden via digitale ether. De verplichte distributie via digitale etheromroepnetwerken en de *roll-out* van DAB+ voor alle marktpartijen maakt dat het radiolandschap versneld kan digitaliseren.

De tijdelijke verlenging dient een legitiem doel van algemeen belang: de overgangsmaatregel heeft als doel om een levend, kwalitatief en divers radiolandschap in stand te houden door het luisterpubliek mee te nemen in de digitale omschakeling, die onvermijdelijk is, en die reële opportuniteiten biedt voor de verbreding van het aanbod. Zodoende dient de overgangsmaatregel de fundamentele belangen die aan een kwalitatief radiolandschap ten grondslag liggen.

De bestaande landelijke FM-radio-omroepen kunnen het luisterpubliek mee overhalen om over te schakelen naar het nieuwe digitale platform. Zodoende wordt een goede luisterbasis gelegd voor het digitale aanbod.

Opnieuw verlengen van de FM-radio-erkenning voor negen jaar zou evenwel haaks staan op de doelstelling om te digitaliseren. Integendeel, de uitzendingen via FM zullen voor de landelijke radio-omroepen bovendien steeds minder belangrijk worden, wat dan weer een onzekerheid inhoudt naar rentabiliteit van de gedane investering in een (nieuwe) landelijke FM-radio-erkenning voor negen jaar.

[...]

De impact van de overgangsmaatregel op het algemeen belang is groot: het algemeen belang, de Vlaamse luisteraar, de adverteerders, de muzieksector en de radio-omroepen hebben veel te verliezen bij het mislukken van de digitale omslag.

Het verder laten uitzenden van de landelijke radio-omroepen via een beperkte verlenging van de FM-erkenningen weegt in die zin ook op tegen de potentieel negatieve financiële risico's van het opstarten van nieuwe erkende landelijke radio-omroepen die niet alleen CAPEX dienen te investeren in FM-uitzendingen en digitale uitzendingen, maar zich in de markt zullen moeten plaatsen met dure campagnes ter bekendmaking van deze nieuwe

landelijke FM-uitzendingen. De belangenafweging die hierbij gemaakt dient te worden is of het streven naar het algemeen belang van een transitie naar digitale omroep opweegt tegen de potentiële impact van de maatregel op de nieuw geïnteresseerde spelers die vooralsnog zouden willen opstarten in FM.

Die potentiële impact is echter gering. De verlenging wordt zoals hierboven aangegeven beperkt in duur en is dus vooral als overgangsmaatregel bedoeld, *ratio quo* waarom deze bepaling ook opgenomen is in de overgangsmaatregelen van het decreet.

In andere bewoordingen komt dit er ook op neer dat de toegang van nieuwe spelers tot landelijke FM-erkenningen dus slechts voor een beperkte duur van vier jaar wordt uitgesteld, maar biedt de maatregel het voordeel een evaluatie te kunnen maken of het na deze vier jaar wel nog opportuun is of zal zijn om een landelijke FM-erkenning na te streven, rekening houdend met het alternatief van een potentiële erkenning als netwerkradio en/of de mogelijkheid om uit te zenden via digitale radio-omroepnetwerken.

De invoering van de nieuwe categorie netwerkradio-omroeporganisaties biedt bovendien een bijkomend antwoord en mogelijkheid op de veranderingen in een snel wijzigend medialandschap, waarbij deze netwerkradio-omroeporganisaties - zeker de generalistische - een nieuwe plaats zullen kunnen verwerven in een concurrentieel radiolandschap. Zoals ook hoger in deze memorie is aangegeven, vormen deze netwerkradio's een radiovorm die zich qua inhoud tussen de lokale en de landelijke bevindt, maar zich qua bereik via uitzendingen van digitale etheromroepnetwerken tot *quasi* gans de bevolking kan richten. Het uitzenden via beperktere analoge FM-frequenties maakt dan weer dat er lagere *upfront* CAPEX-investeringen moeten gebeuren voor de opstart van een netwerkradio in vergelijking met de opstartkosten van een landelijke radio.

[...]

Ook een louter digitale distributie kan zorgen voor een landelijke dekking zodat er nieuwe spelers kunnen ontstaan.

Uit de optelling van bovenvermelde elementen blijkt dat een beperkte verlenging van de erkenningen en zendvergunningen van de bestaande landelijke radio-omroepen (zowel de erkende als die van rechtswege), gekoppeld aan de verplichting om in te zetten op uitzenden in DAB+ zoals nu in het decreet wordt voorzien, een tijdelijke maatregel is die een legitiem doel nastreeft en die pertinent en proportioneel is in het licht van dat doel waarbij dus het gelijkheidsbeginsel is gerespecteerd.

Het is dan ook de meest aangewezen piste om de doelstellingen naar leefbaarheid van het radiolandschap enerzijds en transitie naar digitalisering van de radiodistributie anderzijds te verwezenlijken.

De beperking in duur van de verlenging van de erkenningen van de landelijke radio-omroeporganisaties en van het van rechtswege als landelijke te beschouwen samenwerkingsverband van regionale radio-omroeporganisaties (en aldus het *de facto* verdwijnen van het statuut van de regionale radio-omroeporganisaties) eind 2021, gekoppeld

aan verdere digitale uitrol, zal sowieso moeten leiden tot een nieuw regelgevend kader in de toekomst » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2016-2017, nr. 983/1, pp. 25-28).

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.5.1. Aangezien het Hof de excepties met betrekking tot de ontvankelijkheid en met betrekking tot het belang reeds heeft verworpen bij zijn arrest nr. 100/2017 van 19 juli 2017, gewezen in het kader van de vordering tot schorsing in de onderhavige zaak, dienen zij niet te worden onderzocht.

B.5.2. Zoals het Hof in B.7.2 van het voormelde arrest nr. 100/2017 reeds heeft geoordeeld, is het beroep, in zoverre het is gericht tegen artikel 18 van het decreet van 23 december 2016, slechts ontvankelijk in zoverre het betrekking heeft op het nieuwe artikel 145, 2°, a), van het Mediadecreet.

Ten aanzien van het bestreden artikel 9

B.6. In hun eerste middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 9 van het decreet van 23 december 2016 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat het aan de lokale radio-omroeporganisaties het verbod oplegt om nog samenwerkingsverbanden aan te gaan, terwijl de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties onverkort zouden mogen blijven samenwerken.

In hun tweede middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 9 van het decreet van 23 december 2016 artikel 27 van de Grondwet schendt, doordat het de lokale radio-omroeporganisaties verplicht om hun bestaande samenwerkingsverbanden te ontbinden.

B.7. De bestreden bepaling verbiedt de lokale radio-omroeporganisaties niet om nog samenwerkingsverbanden aan te gaan of om bestaande samenwerkingsverbanden voort te zetten. Zij verbiedt hun slechts radioprogramma's uit te zenden die identiek zijn aan radioprogramma's van de radio-omroep van de Vlaamse Gemeenschap of van andere landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties, alsook enige andere vorm

van gestructureerde eenvormigheid in het programmabeleid toe te passen. Bijgevolg beperkt zij de vrijheid van vereniging niet.

Het tweede middel is niet gegrond.

B.8. Blijkens de tekst van de bestreden bepaling is zij van toepassing op alle landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties. Bijgevolg geeft zij geen aanleiding tot het bestreden verschil in behandeling.

Het eerste middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het bestreden artikel 18

B.9. In hun derde middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 18 van het decreet van 23 december 2016 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat het voortaan rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen meer dan twee lokale radio-omroeporganisaties zou verbieden, terwijl rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen meer dan twee landelijke of regionale radio-omroeporganisaties onverkort toegelaten zouden blijven.

In hun vierde middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 18 van het decreet van 23 december 2016 artikel 27 van de Grondwet schendt, doordat het voortaan rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen meer dan twee lokale radio-omroeporganisaties zou verbieden.

B.10.1. Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden

wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.10.2. Artikel 27 van de Grondwet bepaalt :

« De Belgen hebben het recht van vereniging; dit recht kan niet aan enige preventieve maatregel worden onderworpen ».

De vrijheid van vereniging waarin artikel 27 van de Grondwet voorziet, heeft tot doel de oprichting van private verenigingen en de deelname aan hun activiteiten te waarborgen. Zij impliceert het recht om zich te verenigen en de interne organisatie van de vereniging vrij te bepalen, maar ook het recht om zich niet te verenigen.

B.11. Krachtens de bestreden bepaling zijn rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen lokale radio-omroeporganisaties niet toegestaan en mogen zij er evenmin toe leiden dat een onderneming of rechtspersoon zeggenschap uitoefent over meer dan één radio-omroeporganisatie. Hetzelfde geldt voor bindingen tussen lokale radio-omroeporganisaties, enerzijds, en, anderzijds, één of meer landelijke, regionale of netwerkradio-omroeporganisaties.

Krachtens het niet bestreden artikel 30 van het decreet van 23 december 2016, in samenhang gelezen met artikel 242, tweede lid, van het Mediadecreet, treedt de voorwaarde om als lokale radio-omroeporganisatie erkend te worden en te blijven, in werking op 1 januari 2018, na het vervallen van de huidige zendvergunningen.

B.12. Zoals blijkt uit de in B.3.2 vermelde conceptnota « Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap » en uit de daar aangehaalde parlementaire voorbereiding, beoogde de decreetgever de nadelige effecten van de ketenvorming van lokale radiozenders tegen te gaan, aangezien die ketenvorming aanleiding geeft tot een vershraling van het radioaanbod en de decretale opdracht van de lokale radio-omroeporganisaties in het gedrang brengt. Krachtens artikel 144 van het Mediadecreet moeten lokale radio-omroeporganisaties immers « een verscheidenheid van programma's [...] brengen, met de bedoeling binnen het verzorgingsgebied een verbindende factor te zijn onder de bevolking of de doelgroep op basis

van een specifiek profiel, een thematische invulling van het programma-aanbod of een specifiek doelgroepengericht programma-aanbod ».

De bestreden bepaling beoogt daarom de onafhankelijkheid van de lokale radio-omroeporganisaties ten opzichte van andere radio-omroeporganisaties en de ondernemingen die erachter schuilgaan, te waarborgen. Ter bevordering van de diversiteit van het radiolandschap en van de onafhankelijkheid van de lokale radio-omroeporganisaties legt zij het *cross-ownership* tussen lokale radio-omroeporganisaties en/of de achterliggende vennootschappen aan banden (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2016-2017, nr. 983/1, p. 23).

B.13.1. Gelet op de beperkte capaciteit van de FM-band, die bovendien dient te worden verdeeld onder de openbare radiozenders en de landelijke, regionale en lokale particuliere radio-omroeporganisaties, vermocht de decreetgever de nodige maatregelen te nemen om het oneigenlijke gebruik van het gedeelte van de FM-band dat voor de lokale radio-omroeporganisaties is gereserveerd, tegen te gaan en aldus de onafhankelijk gebleven lokale radio-omroeporganisaties te beschermen.

B.13.2. Door de bestreden maatregel te beperken tot de lokale radio-omroeporganisaties, doet de decreetgever een verschil in behandeling ontstaan tussen, enerzijds, de lokale radio-omroeporganisaties en, anderzijds, de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties.

Dat verschil in behandeling vloeit voort uit de wil van de decreetgever om de bestreden maatregel toe te spitsen op die categorie van radio-omroeporganisaties waarvoor het in B.12 vermelde probleem rijst. Indien hij de bestreden bepaling zou hebben uitgebreid tot de andere categorieën van radio-omroeporganisaties, zou hij de vrijheid van vereniging te verregaand hebben beperkt. Een dergelijke uitbreiding zou immers niet pertinent zijn in het licht van de nagestreefde doelstelling.

B.13.3. De bestreden bepaling verbiedt overigens slechts de rechtstreekse of onrechtstreekse bindingen tussen lokale radio-omroeporganisaties en de zeggenschap over meer dan één lokale radio-omroeporganisatie.

In tegenstelling tot hetgeen de verzoekende partijen betogen, verbiedt zij niet de andere mogelijke vormen van samenwerking tussen lokale radio-omroeporganisaties, die onder meer betrekking kunnen hebben op de boekhouding, de administratie, de gedeelde investeringen of een samenwerking om de stap naar de uitzendingen via de digitale zendtechniek DAB+ te zetten. In de loop van de parlementaire voorbereiding van de bestreden bepaling werd overigens opgemerkt dat lokale radio-omroeporganisaties ook na de inwerkingtreding van de bestreden bepaling kunnen blijven samenwerken op het vlak van reclameregie en reclamewerving (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2016-2017, nr. 983/1, p. 23). Evenmin verhindert de bestreden bepaling de oprichting van belangenverenigingen van lokale radio-omroeporganisaties of het uitwisselen van informatie. Dergelijke vormen van samenwerking geschieden immers op basis van gelijkheid en brengen de onafhankelijkheid van de deelnemende lokale radio-omroeporganisaties niet in het gedrang.

B.13.4. De thans bestaande samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties komen weliswaar niet langer in aanmerking voor een erkenning en een zendvergunning als lokale radio-omroeporganisatie, maar zij beschikken krachtens het decreet van 13 december 2016 over een alternatief. Artikel 127, 2°/1, van het Mediadecreet, ingevoegd bij artikel 2 van het decreet van 23 december 2016, creëert immers een nieuwe categorie van radio-omroeporganisaties, namelijk de netwerkradio-omroeporganisaties.

Krachtens artikel 143/1 van het Mediadecreet, ingevoegd bij artikel 14 van het decreet van 23 december 2016, hebben de netwerkradio-omroeporganisaties tot taak binnen het aan hen toegewezen verzorgingsgebied een programma-aanbod te brengen dat is opgebouwd uit luistertijd rond hetzij een generalistisch profiel of muziekaanbod, met inbegrip van het brengen van journaals en informatie, hetzij een Nederlandstalig en Vlaams profiel of muziekaanbod, hetzij een ander profiel of muziekaanbod.

Uit de in B.3.2 vermelde conceptnota « Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap » blijkt dat met de nieuwe categorie van de netwerkradio-omroeporganisaties wordt beoogd om, in afwachting van de overschakeling van analoge uitzendingen in FM naar digitale uitzendingen via de zendtechniek DAB+, de concurrentie op de landelijke radiomarkt te versterken, rekening houdend met de beperkte capaciteit op de FM-band, die slechts ruimte biedt voor drie of vier particuliere landelijke radio-omroeporganisaties.

Uit bijlage 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2017 « houdende bepaling van het aantal particuliere landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties dat kan worden erkend en houdende de opstelling van het frequentieplan en de vaststelling van de frequentiepakketten die ter beschikking worden gesteld van de particuliere landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties » blijkt dat de Vlaamse Regering vier frequentiepakketten heeft opengesteld voor netwerkradio-omroeporganisaties, bestaande uit respectievelijk vijftien, zeventien, vijftien en veertien frequenties.

Die pakketten bieden weliswaar onvoldoende capaciteit voor alle thans bestaande samenwerkingsverbanden van lokale radio-omroeporganisaties, en bieden hun evenmin een landelijke dekking, maar zij geven wel alle lokale radio-omroeporganisaties die zich in een samenwerkingsverband verenigd hebben, de kans om op voet van gelijkheid deel te nemen aan de vergunnings- en erkenningsprocedure.

B.13.5. Tot slot blijkt uit artikel 30 van het decreet van 23 december 2016 dat de bestreden erkenningsvoorwaarde in werking treedt op 1 januari 2018. Aangezien dat decreet is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 3 februari 2017, hebben de lokale radio-omroeporganisaties over voldoende tijd beschikt om zich erop voor te bereiden.

De inwerkingtreding van de bestreden bepaling valt bovendien samen met het verval van de huidige zendvergunningen krachtens artikel 242 van het Mediadecreet. Geen enkele lokale radio-omroeporganisatie beschikt over de zekerheid dat zij een nieuwe zendvergunning zal krijgen en dus zal kunnen blijven uitzenden vanaf 1 januari 2018.

B.14. Het derde en het vierde middel zijn niet gegrond.

Ten aanzien van het bestreden artikel 27

B.15. In hun vijfde middel voeren de verzoekende partijen aan dat het bestreden artikel 27 van het decreet van 23 december 2016 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat het de erkenningen en de zendvergunningen van de landelijke en de

regionale radio-omroeporganisaties met vier jaar verlengt, terwijl het de erkenningen en de zendvergunningen van de lokale radio-omroeporganisaties niet automatisch verlengt.

B.16.1. Het niet bestreden artikel 7 van het decreet van 23 december 2016 regelt de gefaseerde omschakeling, binnen het Vlaamse radiolandschap, van analoge radio-uitzendingen in FM naar digitale radio-uitzendingen via de zendtechniek DAB+. Het aldus vervangen artikel 133 van het Mediadecreet bepaalt :

« § 1. Landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties zenden binnen het aan hen toegewezen zendgebied in FM uit.

De omroepprogramma's van landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties kunnen worden doorgegeven via de kabelomroepnetwerken, via etheromroepnetwerken, via satellietomroepnetwerken of via het internet.

De landelijke en regionale radio-omroeporganisaties die hun omroepprogramma's niet op eigen initiatief doorgeven via etheromroepnetwerken die bestemd zijn voor het aanbod van vrij te ontvangen radio-omroepprogramma's, zijn verplicht dit te doen uiterlijk op 1 september 2018.

De netwerkradio-omroeporganisaties die hun omroepprogramma's niet op eigen initiatief doorgeven via etheromroepnetwerken die bestemd zijn voor het aanbod van vrij te ontvangen radio-omroepprogramma's, kunnen hiertoe door de Vlaamse Regering verplicht worden met ingang van een datum die zij bepaalt.

De uitzending van de radio-omroepprogramma's van de landelijke en regionale radio-omroeporganisaties in FM zal worden stopgezet.

De Vlaamse Regering bepaalt de datum van die afschaffing van de FM-uitzendingen en de modaliteiten ervan. Die datum is afhankelijk van een tweejaarlijks monitoringsrapport waarin de evolutie van de groei van het totale digitale radio luisteren, de DAB+-progressie en de resultaten van sectorgedragen overleg worden nagegaan.

§ 2. De Vlaamse Regering stelt het FM-frequentieplan op, keurt het goed en bepaalt hoeveel landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties kunnen worden erkend. Op basis van die frequentieplannen verleent de Vlaamse Regering de erkenningen.

De Vlaamse Regulator voor de Media verleent de FM-zendvergunningen aan de erkende landelijke, regionale, netwerk- of lokale radio-omroeporganisaties.

De Vlaamse Regulator voor de Media kan de erkende landelijke, regionale, netwerk- en lokale radio-omroeporganisaties, met het oog op een optimalisering van het verzorgingsgebied, verplichten om hun FM-zendinstallatie te verplaatsen of om een gemeenschappelijke zendinstallatie te gebruiken ».

B.16.2. De landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties worden aldus verplicht om vanaf 1 september 2018 hun programma's zowel analoog als digitaal uit te zenden. Vervolgens mogen zij, op een door de Vlaamse Regering te bepalen datum, niet langer analoog uitzenden.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de netwerkradio-omroeporganisaties ook te onderwerpen aan de verplichting om digitaal uit te zenden, maar zij wordt niet gemachtigd om hun te verbieden nog analoog uit te zenden.

De lokale radio-omroeporganisaties worden niet aan de voormelde verplichtingen onderworpen en kunnen bijgevolg in FM blijven uitzenden, maar kunnen eveneens overstappen naar uitzendingen via een digitale zendtechniek of via beide technieken (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2016-2017, nr. 983/1, p. 16).

B.16.3. Uit de in B.3.2 vermelde conceptnota « Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap » blijkt dat de beoogde overschakeling van analoge naar digitale zendtechnieken is ingegeven door de beperkte capaciteit van de FM-band en door de betere technische kwaliteit van digitale uitzendingen.

B.17.1. De bestreden bepaling verlengt de erkenningen en zendvergunningen van de landelijke radio-omroeporganisaties en van de landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege (dit is het samenwerkingsverband van alle regionale radio-omroeporganisaties), die normalerwijze zouden vervallen op 31 december 2017, voor een periode van vier jaar.

Aldus roept zij een verschil in behandeling in het leven tussen, enerzijds, de lokale radio-omroeporganisaties en, anderzijds, de landelijke radio-omroeporganisaties en de landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege, doordat de huidige erkenningen van de lokale radio-omroeporganisaties vervallen op 31 december 2017 en zij een vergunningsprocedure dienen te doorlopen om vanaf 1 januari 2018 nog verder in FM uit te zenden, terwijl alle landelijke radio-omroeporganisaties en de landelijke

radio-omroeporganisatie van rechtswege die thans over een erkenning beschikken, in FM kunnen blijven uitzenden tot en met 31 december 2021.

B.17.2. Uit de parlementaire voorbereiding van de bestreden bepaling blijkt dat die verlenging samenhangt met de in B.16.1 vermelde digitale transitie. Hoewel de decreetgever beoogt om die digitale transitie te bespoedigen, dient aan het luisterpubliek de nodige tijd te worden gegund om zich op de louter digitale uitzendingen voor te bereiden. Daarom is een overgangsperiode nodig waarin gelijktijdig wordt uitgezonden in FM en via de digitale zendtechniek DAB+.

Gelet op de in het vooruitzicht gestelde uitschakeling van de FM-band voor de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties, zou het evenwel onredelijk zijn om van hen te verwachten dat zij nog investeren in de FM-technologie en in het verkrijgen van een nieuwe FM-vergunning. Daarom werd hun vergunning om in FM uit te zenden, door de bestreden bepaling automatisch verlengd. Een nieuwe vergunning zou, krachtens artikel 134 van het Mediadecreet, overigens voor negen jaar geldig zijn en zou de digitale transitie dus veeleer vertragen dan bespoedigen.

Omgekeerd wordt de verlenging van de vergunning om in FM uit te zenden, voorbehouden aan de bestaande landelijke radio-omroeporganisaties en aan de bestaande landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege, omdat de decreetgever ervan uitging dat de opstartkosten voor nieuwe spelers om in FM uit te zenden, te hoog zouden zijn, gelet op de in het vooruitzicht gestelde uitschakeling van de FM-band.

De keuze om alleen de openbare en de particuliere landelijke en regionale radio-omroeporganisaties, en dus niet de lokale radio-omroeporganisaties, in te schakelen voor de ondersteuning van de digitale transitie, wordt verklaard door het huidige marktaandeel van de landelijke radio-omroeporganisaties en van de landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege. Gelet op hun ruim marktaandeel werden zij als de meest geschikte partner aangewezen om het luisterpubliek ertoe aan te zetten over te stappen naar de digitale uitzendingen (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2016-2017, nr. 983/1, pp. 25-28).

B.18.1. Gelet op de beperkte capaciteit van de FM-band en de nadelen die voor de luisteraars gepaard gaan met interferentie van radiosignalen, wordt de toelating om radioprogramma's uit te zenden, afhankelijk gemaakt van een zendvergunning, die is gekoppeld aan een frequentie en aan een zendgebied, alsook aan een erkenning die afhankelijk wordt gemaakt van het voldoen aan de decretaal bepaalde erkenningsvoorwaarden.

Het tijdelijke karakter van de erkenningen maakt een periodieke evaluatie van het naleven van de erkenningsvoorwaarden door de overheid mogelijk. Een automatische verlenging van de erkenningen en de zendvergunningen van een bepaalde categorie van radio-omroeporganisaties dient dan ook te worden verantwoord door een motief van algemeen belang.

B.18.2. Het bestreden verschil in behandeling hangt samen met de onderscheiden verplichtingen die bij artikel 133 van het Mediadecreet worden opgelegd aan, enerzijds, de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties en, anderzijds, de lokale radio-omroeporganisaties. Alleen de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties worden immers verplicht om vanaf 1 september 2018 tegelijkertijd analoog en digitaal uit te zenden. De lokale radio-omroeporganisaties hebben daarentegen de vrijheid om al dan niet over te stappen van analoge naar digitale uitzendingen en om het tijdstip van die overstap te bepalen.

De decreetgever vermocht redelijkerwijze te oordelen dat de gunst van de automatische verlenging van de erkenning en van de zendvergunning diende te worden beperkt tot die radio-omroeporganisaties die werden verplicht om de digitale transitie mee te verwezenlijken. Alleen de landelijke en de regionale radio-omroeporganisaties worden immers verplicht om de kosten en de risico's die met de digitale transitie en met het gelijktijdig analoog en digitaal uitzenden gepaard gaan, te dragen. Daarentegen kunnen de lokale radio-omroeporganisaties die wensen over te stappen op digitale uitzendingen, dat doen wanneer de investeringskosten gedaald zijn en het opstartrisiko geweken is.

B.18.3. De keuze om alleen de landelijke radio-omroeporganisaties en de landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege te verplichten om deel te nemen aan de digitale transitie, is ingegeven door twee door de Vlaamse overheid bestelde studies waarvan sprake

in de in B.3.2 vermelde conceptnota « Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap ». Uit die studies is immers gebleken dat het marktaandeel en de marktimpact van de landelijke radio-omroeporganisaties en van de landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege zo groot waren dat hun deelname noodzakelijk was om de digitale transitie te doen slagen, terwijl het marktaandeel en de marktimpact van de lokale radio-omroeporganisaties zo insignificant zijn dat hun deelname geen verschil zou maken.

B.18.4. De duur van de bestreden verlenging wordt beperkt tot vier jaar, hetgeen overeenkomt met een termijn die redelijk wordt geacht om de digitale transitie te verwezenlijken. Na afloop van die transitieperiode mogen de landelijke radio-omroeporganisaties en de landelijke radio-omroeporganisatie van rechtswege niet langer uitzenden via de FM-band, waarop dan ruimte vrijkomt die onder meer door de lokale radio-omroeporganisaties kan worden ingevuld.

B.18.5. De bestreden bepaling ontnemt de lokale radio-omroeporganisaties overigens geen voordeel. Hun erkenningen en zendvergunningen zijn immers steeds tijdelijk en precair geweest en zij kunnen bijgevolg niet staande houden dat zij over een recht beschikten om een nieuwe erkenning en zendvergunning te krijgen om na 1 januari 2018 verder in FM uit te zenden.

De bestreden bepaling verbiedt hun bovendien niet een nieuwe erkenning en zendvergunning aan te vragen om ook na 1 januari 2018 in FM te blijven uitzenden.

B.19. Het vijfde middel is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus gewezen in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 21 december 2017.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

E. De Groot